

OSNOVNA ŠOLA VOJNIK

Raziskovalna naloga

PUSTNE ŠEME IN PUSTO VANJE

AVTORJI:

NATALIJA HUDI, 8. D
VESNA PETRE, 8. D
JOŽICA ŠTOKOVNIK, 8. D
JANJA VIVOD, 8. B
URŠKA JURGEČ, 7. A
UROŠ JURGEČ, 1. B

MENTORICA:

MILENA JURGEČ

ŠOLSKO LETO 200/2001

POVZETEK

Pustovanje je običaj, ki se ponovi vsako leto v času, ko se poslavlja zima in se narava na novo prebuja.

Praznovanje Pusta je tudi za slovenski narod zelo pomembno, saj prav tako težko čaka pomladi in novega prebujenja. V različnih krajih so po svoje praznovali, običaji so ponekod še živi.

Mi živimo na območju, kjer ni kakšnih posebno značilnih mask, vsekakor pa se vseskozi ljudje maskirajo.

Maškare so že čisto majhni otroci, z odraščanjem pa se navdušenje nad maskiranjem zmanjša.

KAZALO

Štev. str.

1. Uvod	3
2. Praznovanja	4
3. Pust	6
4. Razlaga izrazov	8
5. Karneval v Novi Cerkvi	9
6. Pokop Pusta	16
7. Pripovedovanja o pustovanju v naših krajih	17
8. Opis nekaterih vrst mask	27
9. Zaključek	32
10. Literatura in Viri	33
11. Priloge	33

1. UVOD

Predno se odločiš za raziskovalno področje, se vprašaš, kakšen je namen raziskovanja. Raziskovanja pustovanja smo se lotili zaradi tega, da zvemo, kakšne maske so obstajale v našem kraju v preteklosti in kako so potekala pustovanja. Za cilj naloge smo si postavili, da zberemo podatke v nalogi, da bo to ostalo dokumentirano tudi za naše področje. Za raziskovanje bomo uporabili metodo dela s tekstom, ki je že zapisan, metodo iskanja zapisov v časopisih in metodo razgovora s starejšimi ljudmi, ki imajo več izkušenj na področju pustovanja. Uporabili bomo tudi metodo likovnega zapisa za maske, ki so manj poznane.

2. PRAZNOVANJA

Vsi praznujemo, vsi se veselimo praznikov, pa o njih navadno malo vemo. Prazniki že tisočletja napolnjujejo človeško življenje in ga hkrati razbremenjujejo; s tem življenje osmišljajo in hkrati lajšajo ter harmonizirajo. Še danes imamo ljudje, hote ali nehote, do praznika in praznovanja poseben odnos. Nekdaj je vsako praznovanje vsebovalo še dosti več. Lahko bi govorili vsaj o mitski, simbolni in duhovni nadgradnji praznovanja.

Nekoč so praznik napolnili z obredi svečeniki, danes počnejo to cerkve različnih veroizpovedi sveta, pa (alternativne) skupine in posamezniki. S praznovanjem praznikov krepimo lastno in skupno samozavest, vendar pa se le-ta še bolj krepi, če vsaj malo vemo, zakaj pri raznih praznikih in praznovanjih gre. Prazniki, če izključimo vse, kar simbolno za njimi stoji, omogočajo posamezniku, da vsaj za kratek čas pozabi na težave. V trenutku, ki ga živimo zdaj, bi lahko odkrito zapisali, da nam v vseh mogočih krizah prazniki pomenijo še več.

Za vsakim praznikom in praznovanjem je dosti več, kot danes sploh še opazimo, kar se da zgodovinsko, etnološko, filozofsko in psihološko dobro utemeljiti. Vsebine praznikov so včasih mnogo bolje poznali, dandanes pa so temelje praznovanja prekrili nevednost, površnost, tehnologija in potrošništvo.

Praznik in praznovanje sta imela tako včasih kot dandanes določen pomen. Nikdar v svoji dolgi in zapleteni zgodovini ni človeštvo praznovalo brez razloga. Razlog za praznovanje pa ni bilo veseljačenje samo po sebi, beg od skrbi in goli užitek, kot navadno razumemo danes in kar je posledica razkroja tradicionalne družbe in nekdanje vednosti, znanja in naravnosti, ki se kaže v zadnjih stoletjih v vedno bolj površnih predstavah o nekdanjih vrednotah, ampak ga je treba iskati drugje.

Nekoč, v tako imenovanih zgodovinskih časih, človek ali skupine ljudi niso nikdar storili kakšnega pomembnejšega koraka ali stvari po naključju, ampak vedno v skladu z določenimi normami in pravili. Ta so izhajala zgolj iz predstav, da je človek duhovno bitje, neločljivo povezano z naravo- kozmosom in bogom ali bogovi. Ker so se ljudje zavedali svoje majhnosti, šibkosti in omejenosti in ker so menili, da se s pomočjo njih razodeva božanska sila, ki jih oživlja in brez katere ne bi mogli storiti ničesar, so to silo častili. Častili pa so jo v najrazličnejših oblikah. Meneč, da teče v vidnem stvarstvu ta sila skozi naravo, so častili tudi naravo, saj bi napačen odnos do nje spremenil skrivne sile, te pa bi spet neugodno

vplivale na človeka. Biti uglasen z naravo je torej pomenilo biti uglasen s seboj. Zato je bilo pomembno spremljati naravne procese, kot so npr. letni časi in z njimi povezano življenje rastlin, živali... Za nekdanjega človeka je bilo vse živo, vse povezano med seboj. Prav v vsem je bila duša ali duh ali dih.

Dan, ko kaj praznujemo ali proslavljamo, se imenuje praznik, svretek ali festival. Festival izvira iz angleške besede, ta pa iz latinske *festivus*, kar pomeni vesel.

Moderne in urbanizirane družbe težko razumejo, kako so bile starejše civilizacije popolnoma odvisne od narave kot so številna plemena še danes. Sezonske spremembe s 'smrtjo' vegetacije, koncem zalog hrane in podobnim, so na človeka izjemno močno vplivale. Razumljivo nam mora biti njihovo vneto in travmatično čakanje na spomladansko obnovitev življenja, kar je spremljal strah, da se le-ta sploh ne bo več pojavila. Preučevanje praznikov, v katerih se zrcalijo stare šege in verovanja, vsebujejo pravo zakladnico informacij o načinu življenja ljudi v preteklosti in sedanjosti, tako o vladajočem razredu kot o navadnem ljudstvu.

3. PUST

Mesec februar so že v rimskih časih krstili za mesec »očiščevalnih« obredov. Po naše bi pomenilo post, ki je značilen za čas po pustu. Vseskozi pa je s tem povezano obdobje, ko je sonce spet močnejše posijalo in je nastopilo novo leto. Vse skupaj praznujemo s številnimi šegami, vražami in rekli, ki sodijo v ta čas.

Pust je čas »ženitovanja«, plesa in splošnega rajanja. »O pustu so zrele neveste, o postu pa preste,« pravi slovenski pregovor. Ob novem letu je treba pomesti s starim, zato na Slovenskem ob pustu vežejo brezove metle in jih naredijo toliko, da zadostujejo za vse leto. Vsekakor pa so poglobitna tema pustnega časa maske in njihov namen, da preženejo zimo in prikličejo pomlad.

Pustna požrešna razbrzdanost se prevesi v post, v spokornost. Post ne pomeni samo očiščevalnega procesa, ampak tudi žrtvovanje materialnega duhovnemu.

Najstarejša podoba maske je morda 20 000 ali več let stari »čarovnik«, naslikan na skalno steno v jami Trois Freres v francoskih Pirenejih. Na glavi ima jelenje rogovje, dolgo koničasto brado in velike okrogle oči. Roke ima pod medvedjimi šapami, zadaj pa nosi rep divjega konja.

Prve zapiske nam daje tudi antika. Ovid in Plutarh pišejo o pustnih navadah v starem Rimu. Rimski prazniki niso potekali brez maskiranja. Naš pust zelo spominja na vinske liberalije (17. marca), ko so častili Bakha, ki so mu rekli tudi Liber. Maske in maskiranja so poznali tudi Germani (Langobardi). nastopale so gotske maske. O tem priča poročilo iz časa vladanja Konstantina Porfirogeneta.

Gotje so nastopali med cesarjevim obredom oblečeni v narobe obrnjene kožuhe, na glavi pa so nosili maske različnih oblik. Med plesom so tolkli po ščitih in vzklikali: »Tul, tul!«

V prvih krščanskih stoletjih je bila Cerkev proti živalskim maskam, ki jih Rimljani niso poznali. V keltskih časih je Cerkev najbolj nasprotovala maskam jelena, košute in telice. Priljubljen je bil transvestizem, to pomeni da so se moški oblačili v ženske, redkeje obratno.

V 7. stoletju so že začeli uvajati kazni za tiste, ki so se šemili v živali.. Kaznovali so s tremi leti spokorne kazni, kasneje pa so začeli kazni zmanjševati, še zlasti proti zahodu. Te kazni so veljale predvsem v mestu, na podeželju so se ljudje šemili naprej. Zelo znan je štajerski pesnik Ulrik Leihtensteinski, ki je prirejal pohode in viteške dvoboje, ki so se ujemali s šegami njegovega časa. Ulrik se je maskiral in imenoval svoje početje »aventiure«.

Razvoj maskiranja je hitro napredoval v Italiji, ki ni bila obremenjena s keltsko dediščino in kasnejšimi cerkvenimi prepovedmi živalskih mask.

Po vsem svetu je zaslovel karneval v Benetkah in rimski karneval. Te prireditve so prirejali predvsem bogati sloji, ki so ustanavljali brazilske šole sambe, ki generirajo najslavnejši karneval v Rio de Janeiru. Odpor proti maskiranju je v protestantski Nemčiji živ še danes. Maske so poznali tudi Tibetanci, Kitajci, Japonci, Indijci in Slovani.

Nekoč so se maskirali izključno moški, pri tem je šlo za obrede z mitološko in ontološko vsebino. Skozi stoletja je vse to prešlo v burko, danes pa smo šemljenje prevzeli zlasti otroci za zabavo in ne več za mitološke obrede.

Najpogostejša jed ob pustu so krofi, ki jih maskare dobijo ob obisku na domovih.

Najbolj znane slovenske maske so :

- kurenti (kurent-svetnik)
- cerkljanski lavfarji
- prekmurski pozvačini
- drežniški pustovi.

V Sloveniji se maskiramo tudi ob nekaterih drugih paznikih, na primer ob Miklavževih obhodih.

Slika št. 1 Parkeljni na Miklavževanju v Vojniku.

4. RAZLAGA IZRAZOV

Z maskami se ukvarjajo naslednje vede:

- etnologija,
- regiologija in
- psihologija.

Maska - krinka (črno poslikan obraz, temna prikazen, demonski pojav).

Maskiranje delimo na:

- živalsko (zoomorfno),
- človeško (antropomorfno),
- rastlinsko (fitomorfno) in
- fantazijsko maskiranje.

Osnovni pomen, ki ga z masko dobimo, je sprememba identitete. Za našemljence imamo pri nas številne izraze: mauškare, namaškare, fašenki, mačkore, pusti, psti, pustovi, pustni norci, pustarji, putnjaki, pustnjači, šeme...

Pepelnica je sredo po pustu, ko nastopi post. .(Povzeto po Veliki knjigi o praznikih, praznovanja na slovenskem in po svetu, Damjan J. Ovsec, Domus 1993, str: 9 -18 in 93-106)

5. KARNEVAL V NOVI CERKVI

V Novi Cerkvi že 14 let poteka Pustni karneval. Organizator karnevala je Prostovoljno gasilsko društvo Nova cerkev. Pobudnik prireditve je bil Slavko Jezernik, predsednik Krajevne skupnosti in PGD Nova Cerkev, ki se sicer nima časa maskirati, a včasih se le malo spremeni. Lani si je posivil lase, da je lahko ugotovil, kako bo izgledal, ko bo starejši. Priprave na karneval potekajo vsako leto vsaj tri mesece, verjetno pa organizatorji takoj po zaključku prireditve že razmišljajo, kaj bodo pripravili naslednje leto. Na pripravljalnih sestankih, ki potekajo zelo pogosto, se dogovarjajo o raznih rekvizitih, ki bodo uporabljeni v povorki. V letošnji povorki je sodelovalo 325 mask. Kot skupine so sodelovale POŠ Nova Cerkev, POŠ Socka, OŠ Frankolovo, mala šola iz Nove Cerkve, domača godba na pihala, kurenti iz Ptuja, krajani iz Novak, Zlateč, Socke, Hrenove, Lemberga, Prekorja, Šmarjete, Lovsko društvo, Prosvetno društvo Frankolovo, Občina Dobrna, Vojnik, PGD Dobrna, Vojnik, Frankolovo in Socka.

Motive za karneval določijo na podlagi problemov v svetu, državi, občini, krajevni skupnosti ipd. Iz takšne problematike se na karnevalu malo ponorčujejo. Z vsemi sodelujočimi se dogovarjajo, kaj bo kdo predstavljal, potem pa po svoji zamisli in sposobnosti skupine izdelajo svojo skupinsko masko.

Na karnevalu se zbere zelo veliko ljudi, ki radovedno opazujejo, se smejejo, kritizirajo, vzpodbujajo in razmišljajo, kaj predstavlja posamezna maska. Karneval poteka v smeri od šolskega igrišča skozi center vasi proti gasilskemu domu, kjer sledi pogostitev sodelujočih s krofi in pijačo. Vsaka skupinska ali posamezna maska, ki sodeluje v povorki, se na osrednjem delu, kjer je komentator in seveda največ ljudi, predstavi, pove svoje želje in nato nadaljuje svojo pot.

Po karnevalu sledi zabava na večernem pustovanju, kjer pride vsako leto veliko števili mask, ki so nazadnje ocenjene in najboljše dobijo nagrado. Nagrade dobijo od sponzorjev. Na letošnjem večernem pustovanju je sodelovalo okoli osemdeset mask. Glavna nagrada je bila potovanje v Gardaland za dve osebi.

Krofe organizatorji ne pečejo sami, kupijo jih v pekarni Geršak.

Na prireditvi se pojavijo najrazličnejše maske, Zelo veliko si jih sodelujoči izdelajo sami, nekaj pa je kupljenih. Velike maske izdelajo ročno iz poliestra, nekaj pa si jih kupijo. Ročno izdelane maske so iz poliestra.

Slika št. 2: Poročna dvorana v Občini Vojnik

Slika št. 3: Ameriške volitve

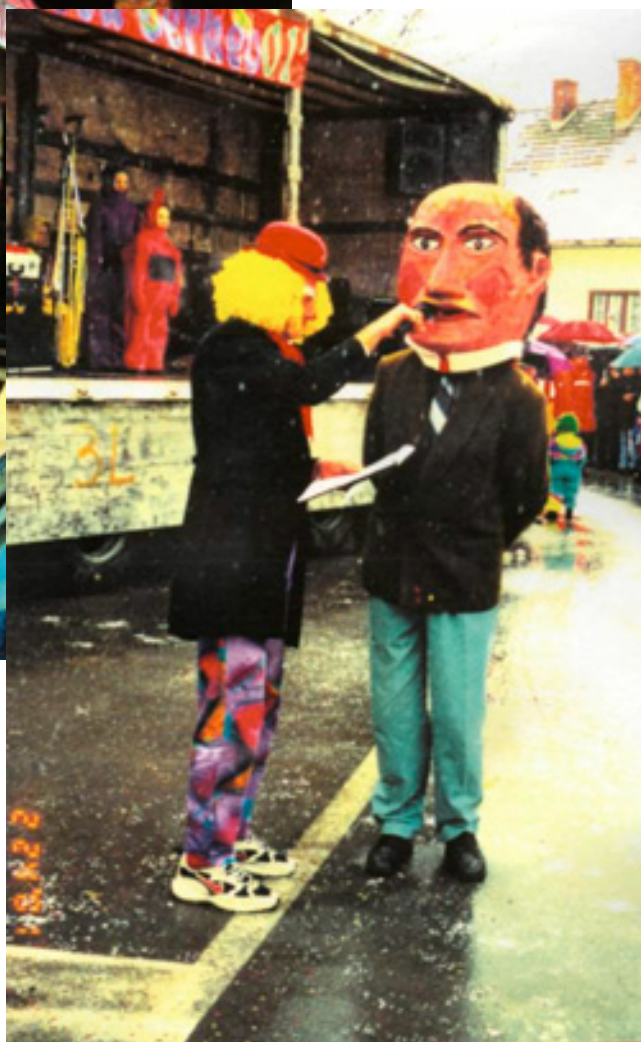
Slika št. 4: Prevozno sredstvo za direktorja Karnevala

Slika št. 5: Stroj za sneg

Slika št. 6: Ferležev muzej

Slika št. 7: Zupan Občine Vojnik odgovarja na vprašanja

Slika št. 8: Slovenski poslanci

Slika št. 9: Nore krave

Slika št. 10: Ptujski kurenti

Slika št. 13.a: Mehikanski Štajerski rogisti

Slika št. 13: Maškare na večernem pustovanju.

6. POKOP PUSTA

Novi Cerkvi so pred desetimi leti dvakrat zapovrstjo organizirali Pokop Pusta na pepelnico. Sredi vasi so postavili mrtvaški oder, kjer je ležal mrtvi Pust, poleg njega pa je sedela njegova vdova, ki je glasno jokala in tulila ob svojem pokojnem možu. Ta vdova je bil namaskiran moški, ki je govoril najrazličnejše stvari o P, marsikdaj tudi žaljive za nekatere ljudi, zato ta pokop ljudem ni bil preveč simpatičen, poleg tega se ta dan prične post in dan ni primeren za veseljaško rajanje. Organizatorji so se odločili, da bodo rajši pripravljali karneval kot pokop Pusta. O pustovanju v Novi Cerkvi nam je pripovedoval gospod Slavko Jezernik, predsednik PGD Nova Cerkev.

Slika št. 14: Pokop Pusta

7. PRIPOVEDOVANJA O PUSTOVANJU V NAŠIH KRAJIH

V knjigah in časopisih smo iskali podatke o pustovanjih v Vojniku in okolici, vendar nismo našli podatkov. Odšli smo spraševat starejše ljudi, da bi nam povedali, kako se spominjajo pustovanja. Zvedeli smo nekaj zanimivih stvari.

Gospod Franc Gregi se takole spominja: »Včasih smo maske delali doma iz materiala, ki je bil na razpolago. Največkrat smo na vrv nanizali ličkanje (kožuhinko), nato pa smo si to pripeli okrog pasu, ramen, zapestja in gležnjev. Če se je v to obleklo dekle, si je spletlo še kite.« Kakšen poseben pomen tej maski niso dajali. Tako je bilo pred približno sedemdesetimi leti.

Slika št. 13: Maškaro je narisala Lucija Zupanc

Gospa Fanika Bele je povedala: »Pust smo včasih, pred petinpetdesetimi leti, praznovali podobno kot danes, le da se nismo toliko norčevali. Otroci smo se oblekli v stare ponošene obleke od staršev: star očetov suknjč, mamino krilo, na glavo klobuk, v roko pa palico. Hodili smo od hiše do hiše in se razkazovali ljudem. Včasih smo dobili kakšen krof, a to je bila že redkost. Doma je mama spekla miške, včasih tudi krofe, ki so bili brez marmelade, pečeni na svinjski masti, zato jih na pepelnico nismo smeli jesti, če jih je slučajno kaj ostalo. Na pustni dan smo velikokrat jedli kuhano svinjsko glavo ali ričet.

Na pepelnično sredo so se fantje zbrali na naši domačiji, ker so pripravljali sprevod za pokop pusta. Iz gline so naredili glavo, ki so ji dodali stara oblačila napolnjena s slamo. Takšnega Pusta so dali v krsto, ki je imela odprtino, da se je videla ven glava. Krsto je naredil sosed. V sprevodu so nosili krsto po Arclinu, Škofji vas in tudi v Vojnik so šli. V cerkvi so imeli molitveno uro za tiste, ki so zganjali pustne in pepelnične norčije.«

Gospa Jelka Samec Hotko se spominja pustovanja pred približno štiridesetimi leti takole: »Na pustni dan smo si otroci nadel preproste maske. Hodili smo po hišah in zaplesali. Ljudje so nas prijazno sprejeli in nam dali krofe ali pa "štravbe". Ponavadi nismo znali pravočasno domov, zato smo bili doma okregani.

Ljudje so govorili, da zdaj pa gre zima h kraju. Na pustni dan smo imeli za kosilo svinjsko juho s "frflci", kuhano dimljeno meso in krompirjevo solato. Peli smo pesem:

Hopsasa, drajsasa,
pustna nedelja,
lan' sem bil krofov sit.
letos pa zelja.

Od hiše do hiše,
od vrat do vrat
prinašamo srečo
in s srečo pomlad.
Zato nam dajte
en tolarček, dva,
tri krofe, tri bobbe,
en košček mesa..

Spominjam pa se tudi pregovorov:

- Pustna nedelja pod oknom, velika noč za pečjo.
- Zelen pust, bela velika noč.

Gospa, ki ne želi biti imenovana, je povedala, da so v otroških časih njene mame uporabljali za maskare stara oblačila, na katera so prišili dolge pisane trakove iz krep papirja in blaga. Po obrazu so se namazali s sajami. Ko je bila sama otrok, so si izdelovali maske iz tršega kartona, v katerega so vrezali usta, nos in oči. Masko je na obrazu držala elastika ali pa trak. Na masko so lepili koščke časopisnega papirja, Ker niso imeli lepila, kakršnega poznamo danes, so si pomagali z mešanico moke in vode, ki je omogočala lepljenje plasti papirja. Maske so se razlikovale med seboj. Nekateri so maski dodali očala, brke, brado. Tisti, ki so predstavljali metuljčke, muce in druge domače živali, so bili naličeni po obrazu in bili oblečeni v bolj ali manj domiselna oblačila.

Gospa Štefanija Klinc je povedala, da so se približno pred petinšestdesetimi leti redkokdaj maskirali, saj so to počeli predvsem starejši ljudje. Oblekli so se v obleke, ki so si jih naredili sami. Najpogosteje so si ogrnili prt, na glavo pa so postavili košuto. Košuto sta nosila dva človeka. V njo so dajali krofe. Od hiše do hiše so hodili za veselje, ne pa za denar in druge stvari. Zvečer so si pripravili manjšo veselico.

Veliko ljudi je hodilo v cerkev molit čaščenje za tiste ljudi, ki so na pustni dan kot maskare grešili.

Sara Kugler je povedala, da so se pred sto leti šemili ljudje v narodne šeme. Pred pribl. šestdesetimi leti je odšlo v maskare pol vasi. Namaskirali so se v ženina in nevesto, priči in svate. Oblekli so se v svilene bluže, predpasnike, hlače in krilo ter pasove iz denarja. Fantje so si nalepili na obraz predivo, ki je služilo za brke in brado. Imeli so piščali, kučmo in črno suknjo. Tudi godec je bil zraven, ki je bil oblečen v hlače, srajco in na glavi je imel zelen klobuk. Pred štiridesetimi leti so bile maske košuta, ženin, nevesta, harmonikarji, pred tridesetimi so se začeli kavbojci, ciganke, vitezi, indijanci. Pred dvajsetimi leti so že obstajale maske iz trde plastike. Motivi so bili iz stripov, na primer Pika Nogavička, Miki Miška, klovni, Pink panterji. Večina so se namaskirali v živali.

Včasih so tudi ob nedeljah hodili v gostilne. Delali so tudi maske iz papirja, se namazali z barvo (tempera, vodeno), s sajami ali globinom. Nekateri so tekali za maskami, ker so jih želei odkriti. Skupine maskar so se dobile skupaj, se naložile na voz in se s traktorjem odpeljali v sosednje vasi.

Na vaških obhodih so dobili suho sadje, štravbe, sadje, krofe, sladkarije in tudi denar.

Zvečer so se dobili v kakšnem večjem prostoru, kjer so veselo rajali do polnoči, takrat pa je morala glasba utihniti, saj se je pričel štiridesetdnevni postni čas, ko se harmonika ni smela glasiti in se ob petkih ni jedlo mesa.

Včasih je Osnovna šola Vojnik organizirala sprevod pustnih mask po Vojniku, česar so se ljudje zelo veselili. Takrat so imeli pouk tudi v popoldanskem času, zato so sprevod organizirali v času, ko so prišli ljudje iz služb. Že nekaj čas pa imamo pouk samo dopoldne, takrat pa se pustno rajanje na predmetni stopnji omeji na šolske prostore, učenci razredne stopnje pa obiščejo razne ustanove, podjetja ipd. V pustnem času otroci v šoli izdelujejo razne maske iz papirja, iz vrečk, iz papirščine, slikajo na risalne liste in postavljajo razstave.

Slika št. 14: Učenci 1. a razreda

Slika št. 15: Učenci 1. b razreda

Slika št. 16: Učenci 2. b razreda

Slika št. 17: Učenci 3.b

Slika št. 18: Učenci 4. b

Otroci v Vrtcu Mavrica se maskirajo po skupinah in odidejo po Vojniku. Nekajkrat je potekalo tudi tekmovanje za najlepše in najbolj zanimive maske.

Slika št. 19: Pustovanje v telovadnici

Slika št. 20: Rožici

Slika št. 23: Miška

Slika št. 24: Tri maske izdelane iz papirja

Slika št. 25: Hudič in Ninja

Slika št. 25 a: Narodna noša kot maškara

8. OPIS NEKATERIH VRST MASK

8.1. KOŠUTA

Glava je bila lesena, rep je bil kravji. Podobna je bila konju. Iz ust je bila napeljana vrvica v trup. Prenašalca košute sta bila ogrnjena v prt ali impregnirano platno ali žaklovino. Pod pregrinjalom sta bila ponavadi fanta. Ko je človek v trupu potegnil za vrvico, so ljudje dajali v njena usta krofe in razne druge dobrote. Ko je človek v notranjosti spet potegnil za vrvico, so se usta zaprla. Dobrote so šle v posebno vrečo, ki je bila v trupu košute. Če je košuta padla, se ni mogla pobrati sama, ampak je potrebovala pomoč.

8.2. DIMNIKARČEK

Klobuk je bil iz blaga ali pa kartona. Na očeh je imel očala iz kartona. ali pa si je potegnil čez glavo črno nogavico. Obraz je bil namazan s sajami, kremo za čevlje ipd. Črna je bila tudi obleka. Ponavadi je imel verigo in lestev.

Slika št. 26: Dimnikarček

8. 3. SMREKA ALI ZELENJURIJ

Na obleko so prisili smrekove vejice ali pa bršljan.

Slika št. 27: Zeleni Jurij

8. 4. STRAŠILO

Obleka je iz jute, skozi rokava je potegnjena palica.

Slika št. 28: Strašilo

8. 5. PRINCESA

Na očeh so imeli papirnat masko, ki so jo izrezali iz kartona. Čez karton je bilo prilepljeno blago. Tudi ostali del obraza je pokrivalo pisano blago.

Slika št. 29: Princeska

8. 6. VILE, NEVESTE

Oblečene so bile v stare obhajilne ali poročne obleke, v rokah pa so imele 'čudežno' paličico.

Slika št. 30: Neveste

8. 7. PALČKI

Imeli so iz papirja narejeno visoko koničasto kapico in dolgo brado iz papirja ali lanu.

8. 8. ŠKRATI

Na očeh so im očala iz kartona ali iz nogavice. Na karton so prilepili pisano blago.

Druge maske so še bile: cigani, ženini, rožice, mlinarji, mesarji, klovni, race, razne domače živali, roboti, pravljичni junaki (Notredamski zvonar, Sneguljčica ipd.)

Teh mask se spominja gospa Hermina Jambriško iz leta okrog 1950.

Slika št. 31: Med kurenti

Gospod Jurij Marguč nam je povedal, da so si v stara oblačila natlačili slamo, na glavo so si pod nogavice napeli kravje rogove in tako postali hudički. Iz papirja so si izrezovali najrazličnejše maske, si jih z elastiko privezali okoli glave in tako predstavljali maškaro. Zanimivo se mu zdi, da se človek, ki je pod masko, ponavadi res obnaša primerno maski, ki jo predstavlja. Njegova vnukinja je na fotografiji maskirana v črva, masko je izdelal gospod Dušan Žgajner, ki iz pene izdeluje čudovite maske.

Slika št. 32: Črv

9. ZAKLJUČEK

V raziskovalnem delu smo zajeli območje Občine Vojnik za obdobje po letu 1930.

V časopisih, ki smo jih pregledovali, nismo našli nič v zvezi s pustovanji, zato smo se odločili, da uporabimo metodo ustnega izročila. Povprašali smo petdeset starejših občanov, kaj vedo o pustovanju v domačem kraju in kako so se včasih maskirali. 50 % se jih ni udeleževalo pustovanja, ker jim starši tega niso omogočili, oziroma jim sploh niso dovolili, da bi se našemili.

Od ostalih smo zvedeli, da so si maske izdelovali sami ali pa so jih naredili starši. Uporabljali so papir, karton, blago, predivo, kože, rogovje, smrekovo zelenje, bršljan, slamo ipd., kar so našli doma. Mazali so se s tempera barvami, s sajami, suhimi barvicami, kremo za čevlje ipd. Zelo radi so se maskirali v starce, ženine, neveste, zelene Jurije, strašila, princeske, dimnikarje, palčke, vile, škrate, hudičke ipd. Ko so se pojavile maske iz trde plastike, so kupovali te, v današnjem času pa so najrazličnejše maske iz mehke plastike s številnimi dodatki, kostumi idr. Karneval v Novi Cerkvi, ki že ima lepo tradicijo, bo ob tako dobri organizaciji nadaljeval svoje poslanstvo, kar je prav gotovo vale vredno. Na pokop Pusta so ostali samo še spomini.

Prav se nam zdi, da se pustovanju daje poudarek tudi v vrtcu in šolah, saj bi bilo škoda, da bi se tradicija prekinila.

Raziskovanje se nam je zdelo zanimivo, pričakovali pa smo, da bomo dobili od ljudi še več informacij.

Menimo, da smo cilj, ki smo si ga zastavili, dosegli. Prav pa bi bilo, da bi se podatki v prihodnje vsako leto sproti zapisovali, saj bo to čez petdeset let ali več ponovno zanimivo.

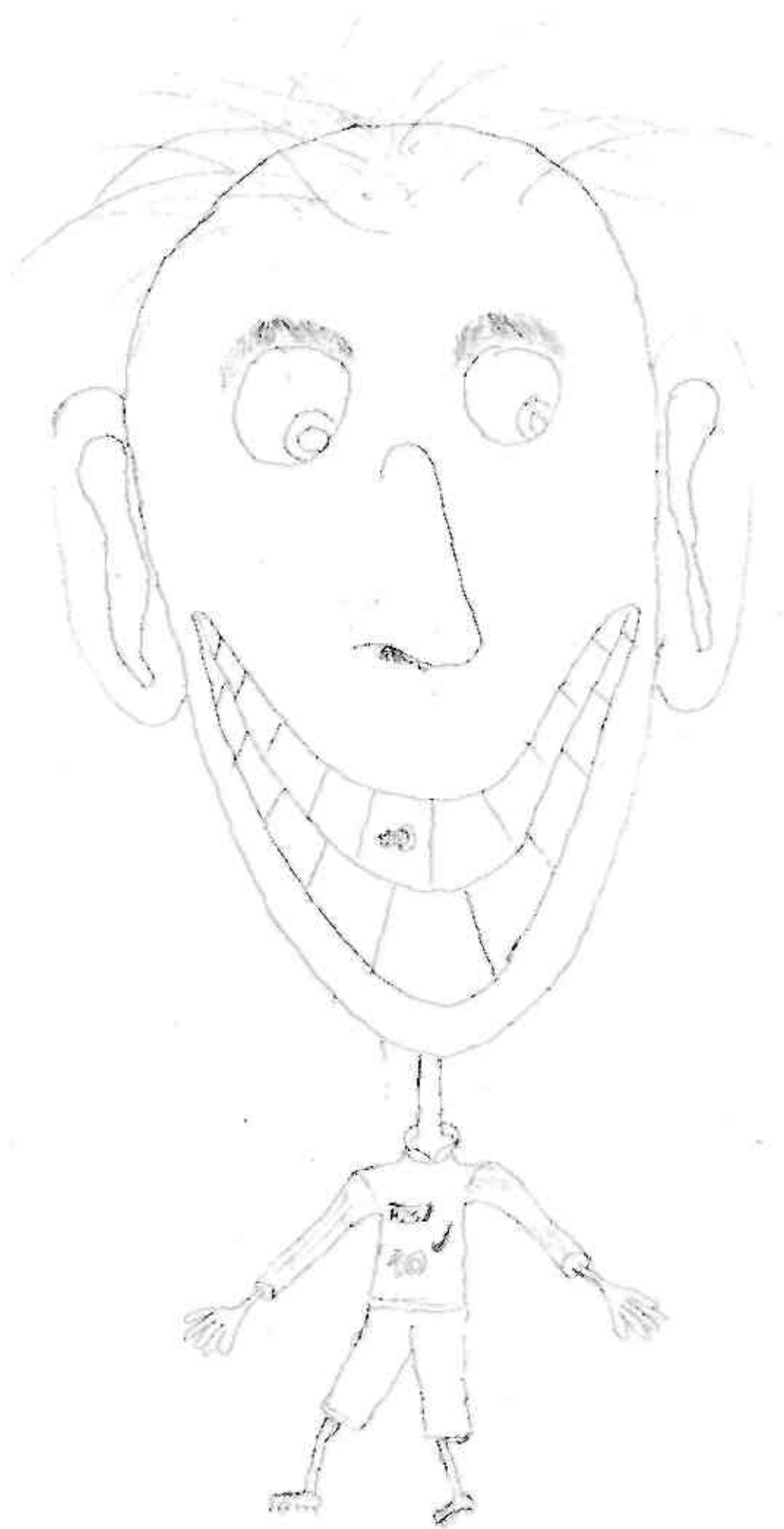
10. LITERATURA IN VIRI:

Damjan J, Ovsec, Velika knjiga o praznikih, Praznovanja na slovenskem in po svetu, Domus 1993

Ustni viri

11. PRILOGE

Maske, ki so jih narisali nekateri učenci.

0 0 0 0

LOVA EDEWIE 76

ciganka

čumka

Lilija Belžovičová

5.C